

Ny Tid, onsdagen den 1 augusti 1923.

Torslanda flyghamn står färdig mottaga tävlingarnas flyg

Utrustning med vindriktningsvisare, flaggsignaler samt anordningar för landning under mörker.

När flyghamnskomitérade i dag till drätselkammaren överlämna flyghamnen i Torslanda har Göteborg fått ett värdigt komplement till sina övriga anläggningar för kommunikationsändamål. Göteborg får glädjen av att vara föregångaren om lufttrafikens ordnande i vårt land, enär hamnen i Torslanda blir den första anläggningen i sitt slag i Sverige av permanent natur. Lösandet av denna angelägenhet har som så mycket annat påskyndats av utställningen. Flyghamnen var önskvärd med hänsyn till den planerade luftfartsutställningen och absolut nödvändig för de internationella flygtävlingarna. I mars i fjol överlämnade beredningen sitt betänkande rörande flyghamns anläggande och tre månader senare voro stadsfullmäktige färdiga att intaga sin ståndpunkt. Även den lilla grupp, som var mot flyghamnens anläggande f.n., måste säkerligen vid detta tillfälle säga sig, att det hade varit en stor brist, om flyghamnen och därmed också flygtävlingarna icke kommit till stånd. Flyghamnen har överhuvudtaget aldrig kunnat öppnas under bättre auspicer än nu är fallet med en luftfartsutställning och en flygtävling, som tilldrager sig hela det aeronautiskt intresserade Europas intresse.

Naturligtvis kan flyghamnen i sitt första utbyggande icke tävla med de i utlandet befintliga fullt moderna flyghamnsanläggningarna men svarar mer än väl mot de behov, som kan förfinnas under de närmaste åren. Vad som är av oskattbart värde i hela anläggningen är, att den kan användas för såväl vattenmaskiner som landmaskiner. Det är ytterst få städer utomlands som ha det så väl ordnat. Klart är även att flyghamnen därvid kan utnyttjas på ett mera effektivt sätt och blir även billigare i underhåll och drift än om man måste dirigera landmaskinerna till en plats och sjömaskinerna till en annan.

En 40 meter bred ränna och 800 meter lång ränna går in till slipen.

För att få sjömaskinerna in till land har det varit nödvändigt att muddra en ränna mellan Karholmen och Skeppstadsholmen. Denna är 800 meter lång och 40 meter bred samt har ett djup av 2,5 meter, vilket även möjliggör för mindre djupgående båtar att gå in till kajen. För dessa och för sjömaskinerna har lagts upp en 50 meter bred kajskoning. Sjömaskinerna, antingen det nu är hydroplan eller flygbåtar kunna dragas upp på land på en slip, vilken går 1,5 meter under medelvattenståndet. Den är 24 meter bred över vattenytan och 8 meter under densamma samt gjuten av armerad betong.

För maskinernas upphalande finnas tvenne stora vagnar, som äro försedda med vattentäta inkapslade kullager, samt ett spel att dragas för hand. Man kan med dessa hjälpmedel draga upp maskiner som ha en vikt av ända till 3 ton. Så tunga flygmaskiner äro här mera ovanliga, varför de tekniska hjälpmedlen härutinnan äro tillfredsställande. Från slipen till hangaren går en 200 meter lång och 8 meter bred förbindelsebana som har tvenne i marken nedlagda spår, på vilka vagnarnas hjul löpa.

Hangaren är 30X60 meter och har en 30 meter bred port.

Hangarbyggnaden har ett invändigt ytinnehåll av 30X60 meter och är uppförd i ett skepp. Den har på framsidan sex stora skjutportar, vilka täcka dörröppningen som är 30 meter bred och 5½ meter hög. Portarna löpa på i marken nedgjutna räls och kunna utan svårighet föras fram och tillbaka av en man. På hangarens baksida finns kontor som skall disponeras av Flyghamnensbolaget, och mäter 4X5 meter. Vidare har uppförts verkstad, 4X15 meter stor, samt fyra förrådsrum om vardera 16 kvm. Slutligen är under uppförande en särskild expeditjonslokal för

tullmyndigheterna, vilken har ett ytinnehåll av 4X7 meter. På hangarens tak bygges domartribunen, som är försedd med flaggstänger. Dessa användes för att visa om flygning kring fältet skall ske i höger eller vänster varv. Vit flagga (nattetid vitt ljus) hissas när svängning skall ske i högervarv och röd flagga (nattetid rött ljus) när svängning skall ske i vänstervarv. Inne i hangaren i takets mitt i längdriktningen finnes en travers med vilken kan lyftas ända till 3 ton. Den har levererats av Bohus mekaniska verkstad. Tack vare rikligt med fönster å hangarens väggar är den väl upplyst och i händelse av behov finnes elektriskt ljus.

Flyghamnen har egen restaurang och eget elektricitetsverk.

För att få elektriskt ljus till hangaren, restaurangen och kajen har det varit nödvändigt att uppföra ett eget elektricitetsverk för flyghamnen. Detta ligger strax bakom hangaren. Anläggningen skall drivas av en fotogenmotor. Åga har uppmonterat en vindriktningsvisare å höjden bakom hangaren ett 20-tal meter från denna. Visaren är gjord i form av ett vitt T. I mörker och dimma belyses vindvisaren med 1 sekund långa blinkar, skilda å genom 1 sekund mörker.

I fältets sydvästra hörn är den i två våningar uppförda restaurangbyggnaden belägen. I första våningen ligga kök och matsal och i andra våningen ett klubbrum samt tvenne mindre rum för personalen. Mot flygfältet vetta tvenne rymliga verandor, från vilka man har en mycket god överblick över vad som försiggår å flygplatsen. I restaurangen finnes telefon. På ömse sidor om byggnaden ligga serveringsläktare, vilka man igenkänna från Gustaf Adolfs torg, där de voro åskådarläktare. Läktarna skyddas genom tältduk. Å den öppna platsen framför restaurangen finnes även plats för bord, om så skulle behövas. Restaurangens skötsel handhaves av Göteborgs Restaurangbolag.

Tre provisoriska hangarer utmed fältets norra sida.

Flyghamnen har sin egen bensinläggning dels för att tillgodose bilarna och dels för flygmaskinerna. Tvenne bensintankar rymmande 8,000 liter bensin äro nedlagda i vägen och försedda med automatiska pumpar av det slag som numera användes vid tappningsstationer. Anläggningen är utförd av Vestkustens petroleumaktiebolag. Bolaget har låtit konstruera särskilda kärror, med vilken bensinen köres ut på fältet till flygmaskinerna.

Vid flygfältets norra sida finnas trenne av ingenjör John Lindberg konstruerade parasolliknande hangarer, vilka användas provisoriskt. Maskinerna ställas med stjärtarna vänd in mot centrum. Vidare skall armén under tävlingarna själva resa tälthangarer för sin 27 maskiner.

Flyghamnens internationella beteckning blir AG.

Vad själva landningsfältet beträffar är det enligt samstämmiga uttalande av utmärkt beskaffenhet. Den f.n. i bruk tagna delen av fältet har en ungefärlig sträckning av 600X500 meter. Den för startning och landning upplåtna delen av fältet skall markeras genom från luften väl synliga vita märken. Å fältets mitt skall flyghamnens internationella beteckning nämligen morsebokstäverna AG utläggas. De utföras i trä och vitkalkas. A är den internationella beteckningen för kommunala flyghamnar och G hänför sig till Göteborg. Vidare finns ett vitt T utlagt på landningsfältet tjänstgörande som landningsmärke för de ankommande flygarna. I mörkret sker landning mot två vertikala ljuscirklar, en större (2,8 m. diameter) närmast den landande maskinen och en mindre (1,8 m. diameter), 8 meter bakom den förra. När flygaren ser den mindre cirkeln ini den större så, att de synas ha samma medelpunkt, befinner sig hans öga ungefär 3,5 meter ovan marken. Dessutom kommer, när lantflygplan väntas angöra hamnen under dygnets mörka del, landningsmärket och landningssträckan att belysas med strålkastare i landningsriktningen.

Vägen ut till Torslanda är nu klar och har provisoriskt öppnats för trafik under tiden för tävlingarna. Vägen är emellertid så ny och lös, att det fordras att bilisterna fara varligt fram. Efter tävlingarna skall den bli föremål för eftersyn.

Hangar och slip vid flyghamnen ha konstruerats av ingenjör John Lindberg, restaurangen har ritats av arkitekt R.O. Svensson och hangaren av arkitekt Malte Erichs. Vägen och fältet har iordningställt av Södra Sveriges Statsarbeten. Ingenjör Karl Alberts har byggt slipen medan övriga arbeten handhåfts av byggnadsfirman Ullgren & Friman.